

EURASIA CENTER

Eurázsia
Központ

Elemzések

**Az ASEAN makrogazdasági
teljesítménye az idei harmadik
negyedévben**

Szakáli Máté

EK/2023/48.

Eurázsia Központ Elemzések

Kiadó:
Eurázsia Központ

Szerkesztő:
Dr. Horváth Levente

A kiadó elérhetősége:
1117 Budapest, Infopark sétány 1i
eurasiacenter@nje.hu
<https://eurasiacenter.hu/>

Kiadásért felelős személy:
Dr. Horváth Levente, igazgató

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők az Eurázsia Központ álláspontjának.

EURÁZSIA KÖZPONT

Budapest 2023.

© Eurázsia Központ, Neumann János Egyetem

ISSN 2939-550X

AZ ASEAN MAKROGAZDASÁGI TELJESÍTMÉNYE AZ IDEI HARMADIK NEGYEDÉVBEN

Szakáli Máté

Absztrakt

Ebben az elemzésben az ASEAN-6 idei, az előzetes várakozásoktól egyértelműen elmaradó makrogazdasági teljesítménye mögött álló három fő tényezőt vizsgáljuk, majd azok konkrét reálgazdasági hatásait az idei harmadik negyedévre vonatkozóan ismertetjük. Az elemzés második fele a negatív kilátások kezelését és az új növekedési lendületvételt célzó regionális tervet mutatja be. Az elemzés fő következtetése, hogy Délkelet-Ázsia számára jelen világgazdasági körülmények között valószínűtlen a járványhelyzet előtti gazdasági növekedési ütem elérése. Az erre irányuló politikai akarat egyértelmű, de az átfogó szakpolitikai reformok végrehajtása még hátra van.

Kulcsszavak: ASEAN, 2023 Q3, a növekedés epicentruma, Widodo, integráció

Abstract

In this paper, first we examine the three main factors behind ASEAN-6's macroeconomic performance this year, which has clearly fallen short of preliminary expectations, and then present their specific real economic effects for the third quarter of this year. The second half of the paper analyses the regional plan to address the negative outlook and gain economic momentum. The main conclusion of the analysis is that it is unlikely that Southeast Asia will achieve a pre-pandemic growth rate in the current global economic environment. The political will to do so is present, but the implementation of comprehensive policy reforms remains to be performed.

Keywords: ASEAN, 2023 Q3, Epicentrum of Growth, Widodo, integration

2023: optimisták voltak az előzetes makroökonómiai várakozások

Covid-19 pandémia előtt Délkelet-Ázsia a világ egyik legdinamikusabb, legnagyobb növekedési kilátásokkal rendelkező régiója volt. A Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetségének (ASEAN) hat legnagyobb gazdasága (ASEAN-6), amely az egy főre jutó GDP (PPP) alapú rangsorban Indonéziát, Thaiföldet, Szingapúrt, a Fülöp-szigeteket, Vietnámot és Malajziát foglalja magában, az elmúlt évtizedekben a leggyorsabban növekvő gazdaságok közé tartozott. A Covid-19 pandémia végével és a kínai járványkorlátozó intézkedések feloldásával várható volt, hogy ezek az

országok idén visszatérnek a korábbi évek erős növekedési rátáihoz. Ám 2023-ban az eredetileg tervezettnél kevésbé támogató világgazdasági környezet alakult ki, és a növekedési várakozások ennek megfelelően kiigazításokra kényszerültek.

Az IMF [előrejelzései](#) szerint az idei növekedés az ASEAN-6 különböző gazdaságaiban gyengébb lesz, mint a 2012-2019 közötti, a világválság előtti átlag. Emellett az ASEAN-6 országokra vonatkozó 2023. évi általános növekedési előrejelzés 2022 közepe óta 0,80 százalékponttal, 5%-ról 4,2%-ra csökkent, ami jóval a régió 2012-2019 közötti 5,1%-os átlaga alatt van. Ebben az elemzésben az ASEAN-6 idei, az előzetes várakozásoktól egyértelműen elmaradó makrogazdasági teljesítménye mögött álló három fő tényezőt vizsgáljuk, majd azok konkrét reálgazdasági hatásait az idei harmadik negyedévre vonatkozóan ismertetjük. Az elemzés második fele a negatív kilátások kezelését és az új növekedési lendületvételt célzó regionális tervet mutatja be.

Az átlag alatti növekedési teljesítmény főbb okai

Az első ok az előrejelzésektől és az előző évtized növekedési ütemétől elmaradó makrogazdasági teljesítményre a fejlett gazdaságokban bevezetett magasabb kamatlábak és a szigorúbb pénzügyi feltételek, amelyek az ASEAN-6 gazdaságaiban kevésbé kedvező növekedési környezetet teremtenek. Az amerikai Federal Reserve és az Európai Központi Bank 2022 első féléve óta egy év alatt 525, illetve 400 bázisponttal [emelte](#) az irányadó kamatlábat. A kamatlábak emelkedése csökkenti a globális likviditást, ami több szempontból is lassíthatja az ASEAN-6 gazdasági bővülését. A vállalkozások számára a szűkebb hitelezési környezet magasabb hitelfelvételi költségeket eredményez, ami csökkenti a jövedelmezőségüket és a beruházási ösztönzőket. A hitelfelvételi költségek emelkedésével a háztartások is kevésbé hajlanak a költekezésre, különösen a tartós fogyasztási cikkek és az ingatlanok tekintetében. A gyengülő kereslet és a gyengébb globális növekedés a délkelet-ázsiai feldolgozóipart és exportot állítja növekedési kihívások elé. Ezenfelül az amerikai monetáris szigorítás miatt a befektetők – eltérő mértékben és ütemben – de kivonni kezdték tőkéjüket az ASEAN-6 gazdaságokból, ami relatív valutaértékcsökkenést idézett elő. A valuták adott esetben erőteljes leértékelődése pedig általában növelte az inflációs nyomást az élelmiszerek és az energia magasabb importárain keresztül, rontotta a folyó fizetési mérlegek egyensúlyát, és így az országoknak nehézséget okozhatott az alapvető importárak kifizetése vagy a külső adósságok kiszolgálása. Az ASEAN-6 központi bankjai saját monetáris szigorítási ciklusokat is végrehajtottak a gazdasági növekedést felemésztő hazai inflációs szintek csökkentése érdekében. Ezekben a gazdaságokban az irányadó kamatlábak átlagos emelése 230 bázispont volt, a legagresszívabb sorozatokat a [Fülöp-szigeteken](#) és [Szingapúrban](#) hajtották végre, 425, illetve 400 bázispontos halmozott emeléssel. Mindazonáltal még ha a régió néhány központi bankja várhatóan még idén felhagy a monetáris szigorítással, a magas kamatlábak továbbra is fékezik az aktivitást.

A második ok a világgazdasági növekedés idei lassulása, ami a nemzetközi kereskedelem lendületét is gyengíti. A kereskedelmi volumenek a gazdasági bővülések és visszaesések globális ciklusaival szinkronban ingadoznak, ami különösen fontos a globális termelési és értékesítési láncokba növekvő mértékben integrált ASEAN-6 gazdaságok számára. A nemzetközi kereskedelem volumenének növekedése 2023-ban [várhatóan](#) körülbelül 1,7% lesz, ami gyenge

érték a 2015-2019 közötti, a Covid-19-járvány előtti ötéves időszak 2,5%-os [növekedéséhez](#) képest, ami újabb tényezőt jelent, amely hozzájárul az ASEAN-6 gazdaságainak alacsonyabb mértékű növekedéséhez.

A harmadik ok, hogy a Covid-19 pandémia idején a gazdaságok támogatására végrehajtott nagymértékű expanzív költségvetési politikákat követően a kormányoknak most azzal kell szembenézniük, hogy normalizálják adósság- és kiadási szintjüket. 2019 és 2021 között a GDP-hez viszonyított államadósság szintje több mint tíz százalékponttal [nőtt](#) az ASEAN-6 gazdaságaiban. A Fülöp-szigeteken és Szingapúrban a növekedés elérte a 20 százalékpontot, Thaiföldön pedig a 17 százalékpontot (az egyetlen kivétel Vietnám volt, ahol az arány valójában 1,5 százalékponttal csökkent). A növekvő kamatlábak és a költségvetési pufferek helyreállításának sürgető szükségessége miatt a kormányok idén megkezdték költségvetési politikájuk stabilizálását és az államadósságszintek következetesebb ellenőrzését. A Nemzetközi Valutaalap [becslései](#) szerint az ASEAN-6 országai idén összességében csökkentik költségvetési impulzusukat. [Malajziában](#) például a kormányzati kiadások reálértéken 7%-kal csökkennek idén. Kivételt képez Vietnám, ahol az erőteljes GDP-növekedés lehetővé [teszi](#) az ország számára, hogy a reálkiadások növelése mellett is csökkentse a GDP-arányos adósságot. Vietnám kivételével tehát az ASEAN-6 országainak költségvetési politikái kevésbé támogatják a növekedést, és ezért 2023-ban eddig gyengébb teljesítményhez járultak hozzá.

Összességében az ASEAN-6 gazdaságaira vonatkozó növekedési várakozások az ideai évre vonatkozóan folyamatos kiigazításra szorulnak a szigorodó hazai és nemzetközi pénzügyi feltételek, a gyengébb külső kereslet és a kevésbé támogató fiskális politikák miatt. Bár a növekedés nemzetközi összehasonlításban még mindig erőteljes, elmarad a járvány előtti történelmi teljesítménytől. A nyilvános forrásokban elérhető legfrissebb adatok 2023 harmadik negyedévére vonatkozóan az alábbiakban kerülnek összegzésre az ASEAN-6 államok vonatkozásában, körvonalazandó az aktuális makrogazdasági körülményeket, mint okozatot.

Okozat: a második negyedév makrogazdasági körülményei

Regionális makrogazdasági helyzetkép 2023 III. negyedévében	
Bruttó hazai termék	2023 harmadik negyedévében a globális tendenciát kevésbé tükrözve mind a hat országban – eltérő mértékben – gyorsult a gazdasági növekedés üteme éves és negyedéves összevetésben. A legtöbb országban a magánfogyasztási kiadások voltak a növekedés fő hajtóereje , különösen Indonéziában, Malajziában és a Fülöp-szigeteken, ahol a gazdaságban való részesedése 60-70% között mozog.
Áru- és személyforgalom	A 2022-es járvány utáni gyors növekedést követően a kereskedelem 2023 harmadik negyedévében is zsugorodott, mivel a gyengülő globális kereslet a régió nagy részében csökkentette az export volumenét. Szingapúr az egyik leginkább érintett gazdaság, tekintve, hogy nagymértékben függ az exporttól (2022-ben a GDP 187%-a), majd Vietnám és

	<p>Malajzia a leginkább kitettek (a GDP 94, illetve 74%-ával).</p> <p>Az idegenforgalmi ágazat bővülése azonban gyorsul, mivel a Délkelet-Ázsiába érkező külföldi látogatók száma folyamatosan növekszik. Ez különösen fontos Thaiföld számára, ahol az ágazat a járvány előtt 2019-ben 20%-kal járult hozzá a GDP-hez.</p>
Feldolgozóipar	<p>Az ASEAN feldolgozóipari beszerzési menedzserindexe (PMITM) szeptemberben 25 hónap óta először csúszott a zsugorodó tartományba, az index 49,6-os értéket mutatott, szemben az augusztusi 51,0-ás értékkel. A legutóbbi eredmény az üzleti feltételek újbóli romlását jelzi, bár ez a romlás összességében marginális.</p>
Munkaerőpiac	<p>A munkaerőpiac a járványhelyzet után stabilizálódik, a hivatalos munkanélküliségi ráta valamennyi gazdaságban folyamatosan csökken. A ráta a Fülöp-szigeteken ingadozó, mert ott a szezonális foglalkoztatás meghatározó tényező.</p>
Árfolyam- és árstabilitás	<p>2023 harmadik negyedévében az egész régióban gyengültek a valuták – bár 2023 januárja óta a legtöbbjük erősödött az amerikai dollárral szemben. A gyengülést az Egyesült Államokban végrehajtott kamatemelések, a szűkülő kamatkülönbségek és a megemelkedett nyersanyagárak okozták.</p> <p>Annak ellenére azonban, hogy az infláció továbbra is magas, a régió valamennyi országában a céltartományon belülre mérséklődött, köszönhetően az energiaszektorban tapasztalható kínálati oldalról érkező nyomásnak és a csökkenő élelmiszeráraknak a világpiacon.</p> <p>Mivel az infláció Szingapúr és Vietnám kivételével a régió valamennyi gazdaságában mérséklődött, a legtöbb délkelet-ázsiai központi bank változatlanul hagyta az irányadó kamatlábakat.</p>
Tőkeáramlás	<p>A közvetlen külföldi tőkebefektetések (FDI) áramlása a globális gazdasági visszaesés miatt az egész régióban lelassult, különösen Malajziában, a Fülöp-szigeteken és Szingapúrban. Eközben a kamatlábemelések szüneteltetése csökkentette a tőkeáramlás lehetőségét; a legtöbb délkelet-ázsiai ország devizatartalékai ennek következtében nőttek.</p>

Az ASEAN-6 szimbolikusan magas növekedési rátáinak több évtizedes tendenciája az utóbbi években veszíteni kezdett erejéből, és a Covid-19 pandémia alatt a folyamat tovább romlott. Jelen elemzés a világjárványt anomáliának tekinti, nem pedig önmagában gazdasági paradigmaváltást jelentő eseménynek. Ezért az idej harmadik negyedév adatai és az ismertetett három tényező alapján az elemzés szakpolitikai kiigazításokat tart szükségesnek. E tekintetben regionális szinten

aktuálisan irányadóknak az idei ASEAN-elnökséget betöltő Indonézia kezdeményezései számítanak. Azok formális célja ugyanis az ASEAN-régió a globális növekedés epicentrumává változtatása. „Az ASEAN iránya egyértelmű, hogy a növekedés epicentrumává váljon. Az ASEAN-nak sok tőkéje van ahhoz, hogy ezt elérje” – [mondta](#) Joko Widodo indonéz elnök (2014-2024) a 43. ASEAN-csúcstalálkozó plenáris ülésén szeptember 5-én Jakartában. Ahhoz, hogy a délkelet-ázsiai régió minden országa hatékonyan tudjon elébe menni minden jövőbeli kihívásnak, meg kell felelnie négy alapvető feltételnek, nevezetesen a kemény munkának, az egységnek, a bátorságnak és az agilitásnak – tette hozzá.

„Hajózás a növekedés epicentrumává válás felé”

Az ASEAN nemzetközi összevetésben továbbra is versenyképes és kedvező üzleti környezete óriási növekedési és fejlődési lehetőségeket kínál. Az Ázsiai Fejlesztési Bank (ADB) becslése szerint az egész ASEAN-gazdaság a 2022-es 5,7%-os növekedést követően 2023-ban 4,6%-kal, 2024-ben pedig 4,8%-kal fog növekedni. Az ADB legutóbbi, 2023 szeptemberében kiadott [Ázsiai Fejlesztési Kilátások](#) kiadványa kiemeli, hogy a robusztus belföldi kereslet és a szolgáltatási ágazat – különösen a turizmus – következetes fellendülése jelentős mértékben hozzájárul az ASEAN gazdasági növekedéséhez.

Az ismertetett három tényező mindazonáltal továbbra is jelentős szakpolitikai és megélhetési kihívásokat jelent az egész régióban. Felismerve a régió gazdasága előtt álló növekvő kihívásokat, az ASEAN vezetői a 43. ASEAN-csúcstalálkozón elfogadták [az ASEAN-ről mint a növekedés epicentrumáról szóló nyilatkozatot](#). A nyilatkozat tartalmazza az ASEAN-vezetők formális elköteleződését a régió a növekedés epicentrumaként elfoglalt pozíciójának megerősítése iránt a globális „megatrendek” közepette. A pozíció megerősítésének elvi alapjai a globális kihívásokra való reagálás, valamint a régió teljes növekedési potenciáljának felszabadítása: (i.) az ASEAN ellenálló képességének megerősítése révén a jövőbeli sokkokkal szemben; (ii.) az új növekedési hajtóerők kihasználása révén; és (iii.) egy előrettekintő és jövőbe mutató ASEAN-menetrend elfogadása által.

Az alábbiakban a nyilatkozat kerül összegzésre, mert a regionális makroökonómiai tendenciák kormányzati érzékelésébe, illetve az idei negyedik negyedévi és hosszabb távú alakítási kereteibe enged betekintést a szakpolitikai reformok szükségességét is elismerve. Maga a nyilatkozat tartalma pedig a fejlődő országok számára is követendő gyakorlatként értelmezhető, hiszen a kínai gazdaság lassulása, a szigorúbb pénzügyi feltételekkel járó magas kamatlábak és a gyengébb külső kereslet miatt a jövőben a gazdasági növekedés előreláthatólag nem csupán a délkelet-ázsiai feltörekvő országokban lesz mérsékelt ütemű, mint a korábbi évtizedekben. Mindez megemeli a mércét minden feltörekvő ország számára, hogy a versenyképessége és produktivitása javítása érdekében belső reformokat hajtson végre.

Az ASEAN ellenálló képességének erősítése a jövőbeli sokkokkal szemben

Az ASEAN-vezetők az egyre nagyobb nemzetgazdasági kockázatokat jelentő világgazdasági környezetre reagálva [megállapodtak abban](#), hogy közösen dolgoznak az ASEAN ellenálló képességének a megerősítésén, hogy a jövőbeni sokkok után gyorsan és hatékonyan tudjanak talpra állni és továbblépni. Ez az

erőfeszítés az ASEAN egészségügyi ellenálló képességének, az éghajlati és katasztrófákkal szembeni ellenálló képességének, az élelmiszerrendszerek ellenálló képességének, az energiarendszerek ellenálló képességének, a makrogazdasági ellenálló képességnek és a pénzügyi stabilitásnak, az ellátási láncok összekapcsolhatóságának és ellenálló képességének, valamint az intézményi ellenálló képességnek a megerősítésére összpontosít.

Ennek elérése érdekében az ASEAN vezetői többek között a mezőgazdasági és erdészeti minisztereket, a közlekedési minisztereket és a gazdasági minisztereket [bízták meg](#) azzal, hogy működjenek együtt az élelmiszerek és mezőgazdasági inputanyagok zökkenőmentes integrált logisztikai rendszereinek fejlesztése, valamint az [ASEAN Élelmezésbiztonsági Közösség](#) felé vezető együttműködés megerősítése érdekében. Az ASEAN-vezetők továbbá megbízták a pénzügyminisztereket és a központi bankok elnökeit, hogy:

- 1) az ASEAN illetékes ágazati szerveivel összehangoltan dolgozzák ki az ASEAN Helyi Valutatranzakciós Keretrendszerét [a helyi valuták használatának előmozdítása érdekében](#) a régió belül;
- 2) felügyeljék a regionális fizetési összekapcsolhatóság megvalósítását és fejlesztését;
- 3) ösztönözzék a digitális eszközökkel kapcsolatos további együttműködést; és
- 4) erősítsék a regionális makrogazdasági koordinációt, többek között az ASEAN+3 partnerországokkal (Japán, Kínai Népköztársaság, Koreai Köztársaság) a [Chiang Mai kezdeményezés többoldalúvá tételének](#) működési készenlétét illetően.

Az ASEAN-vezetők továbbá megbízták az érintett szakminisztereket, hogy biztosítsák a regionális ellátási láncok összekapcsolhatóságát – különösen az alapvető áruk és termékek zökkenőmentes áramlását – a kereskedelmet akadályozó szükségtelen korlátozások vagy akadályok minimalizálásával, a kereskedelemmel kapcsolatos intézkedésekkel kapcsolatos információk időben történő megosztásának biztosításával, valamint a digitális technológiákban rejlő lehetőségek feltárásával az ellátási láncok kockázatkezeléséhez.

Új növekedési hajtóerők kihasználása

Az ASEAN [közösségépítési menetrendjének](#) együtt kell fejlődnie az új megatrendekkel, és rugalmasnak és proaktívnak kell lennie az új növekedési hajtóerők kihasználásában, jelentették ki a délkelet-ázsiai állam- és kormányfők. Ennek érdekében az ASEAN-vezetők hat új növekedési hajtóerőt jelentő területet [azonosítottak](#), nevezetesen: (1) globális ellátási láncok; (2) digitális átalakulás; (3) zöld gazdaság; (4) kék gazdaság; (5) kreatív gazdaság; és (6) inkluzív gazdaság. Az ASEAN-vezetők megbízták az [ASEAN Gazdasági Közösség Tanácsának](#) (AEC) minisztereit, a gazdasági minisztereket, a pénzügyminisztereket és a központi bankok elnökeit, a közlekedési minisztereket, az [ASEAN Koordinációs Tanácsát](#), valamint a kulturális és művészeti minisztereket, hogy használják ki ezeket az új növekedési hajtóerőket. Az AEC miniszterei például a következőket [kapták feladatul](#): (1) koordinálják az [ASEAN szén-dioxid-semlegességre vonatkozó stratégiájának](#) végrehajtását; (2) dolgozzanak az [ASEAN digitális gazdasági keretmegállapodása](#) tárgyalásainak 2025-ig történő lezárásán; és (3) gyorsítsák fel az elektromos járműipar fejlesztését az ASEAN-vezetők [nyilatkozatában](#)

előirányzottaknak megfelelően. Eközben a gazdasági miniszterek feladata, hogy lépéseket tegyenek a regionális ipari együttműködés és az értékláncfejlesztés kiterjesztése és elmélyítése érdekében, különösen a csúcstechnológiai és magas hozzáadott értékű ágazatokban, többek között az alábbiak révén:

- (1) az [ASEAN ipari projektalapú kezdeményezés](#) keretének végrehajtása;
- (2) a Regionális Átfogó Gazdasági Partnerségi szabadkereskedelmi megállapodás ([RCEP](#)) teljeskörű végrehajtása;
- (3) annak biztosítása, hogy az ASEAN árukereskedelmi megállapodás ([ATIGA](#)) és a különböző [ASEAN+1 szabadkereskedelmi megállapodásokról](#) folytatott tárgyalások olyan megállapodásokat eredményezzenek, amelyek relevánsak, korszerűek, előremutatók és jobban reagálnak a regionális és globális fejleményekre; és
- (4) a digitális átalakulás optimalizálása az [ASEAN Egyablakos Rendszerének](#) teljeskörű végrehajtása és kihasználása révén.

Egy előretekintő, jövőbe mutató ASEAN felé

Az ASEAN-vezetők olyan előretekintő jövőképet, valamint innovatív és jövőbe mutató kezdeményezéseket fogalmaztak meg, amelyek optimalizálják az ASEAN hatékonyságát és hatását, és amelyeket a következőkkel érnek el: (1) az [ASEAN Indiai-csendes-óceáni Kilátások](#) megvalósítása; (2) felkészülés a holnap gazdaságára; (3) a jövőre felkészült ASEAN-intézmények kiépítése; és (4) a fenntartható fejlődési célok elérése felé tett előrelépés. Ennek érdekében az ASEAN vezetői megbízták az ASEAN külügyminisztereit, az [Összekapcsolhatósági Koordinációs Bizottságot](#), a gazdasági minisztereket, a munkaügyi és oktatási minisztereket, a digitális minisztereket, a tudományos, technológiai és innovációs minisztereket, az [ASEAN Társadalmi és Kulturális Közösségi Tanácsát](#), az [ASEAN Koordinációs Tanácsát](#), valamint a Közösségi Tanács valamennyi miniszterét, hogy dolgozzanak egy előretekintő és jövőbe mutató ASEAN-menetrend megvalósításán.

Konklúzió

Az elemzés rámutatni igyekezett, hogy a globális növekedés ütemének lassulása, amely a régió feldolgozóipari és nyersanyagexportja iránti kereslet csökkenéséhez vezet, a magas nyersanyagárakkal, valamint a globális pénzügyi feltételek szigorodásával párhuzamosan jelentős szakpolitikai és megélhetési kihívásokat jelent az egész régióban, ami több ASEAN-tagállamban a gazdasági teljesítmény gyengülését okozza.

A regionális növekedést jelenleg a belföldi kereslet és a szolgáltatások, valamint az idegenforgalmi tevékenységek fellendülése támasztja alá. A gazdasági bizonytalanság és a növekvő geopolitikai kockázatok közepette a régió növekedési lendülete teljes kihasználásának szükségességét találóan emelte ki Indonézia idei ASEAN-elnökségének mottója és témája, mely szerint, Az ASEAN számít: A növekedés epicentruma. Az erre vonatkozó vezetői nyilatkozat jóllehet sem megfogalmazásában, sem tartalmában nem utal paradigmaváltásra sem az ASEAN-integráció szemlélete, sem az intézmény- és normarendszere, sem az eszköztára vonatkozásában. A cél kijelölése és az eléréséhez szükséges tervezés inkluzív és fenntartható minőségének politikai támogatása ezért csak relatív

sikernek tekinthető. E minőségében jóllehet a többi fejlődő gazdaság döntéshozói számára is mintául szolgálhat.